



## Livspraktisk udsyn

af Erhard Fucke (1926 – 2007)

Født i Tjekkiet. Mange års virksomhed i Waldorfskolebevægelsen. Medgrundlægger af Erhvervsuddannelse i Kassel. Mangeårigt medlem af bestyrelsen for De frie Waldorfskolers Forbund og Det tyske antroposofiske Selskabs bestyrelse. Skolerådgiver i Sydafrika og Sydamerika. Fra bogen ”Siebzehn Begegnungen”, Verlag Freies Geistesleben, 1996. Oversættelse Marianne Møller-Nielsen

Rudolf Steiner anbefaler fra tid til anden at se tilbage på det hidtidige forløbne liv. Han råder til at indtage synspunktet over hvilken understøttende hjælp til ens egen udvikling, der udgik fra mennesker, som vi mødte. Påtager man sig denne øvelse, så bevidstgøres kendsgerninger, som - ofte meget virkningsfuldt - har medformet den egne biografi, men hvis virkning man - uden denne øvelse - ikke ville have erkendt. Nogle resultater af sådanne livstilbageblik vil blive fastholdt i det følgende.

Man konstaterer, at ens eget liv ville have taget en helt anden retning uden disse møder med bestemte mennesker. Spekulerer man grundigt over denne kendsgerning, så får man en fornemmelse af, at disse mennesker har bidraget lige så meget til ens eget levnedsløb, som de skabende kræfter, der steg op af den egne sjæl. Ved en rolig betragtning kan endda opstå det indtryk, at man har disse mennesker mere at takke for end den egne jeg-aktivitet.

En sådan konstatering er en fortræffelig beskyttelse mod ethvert overmod, den styrker beskedenheden, fører tilbageblikket ind i smult vande. Det er overhovedet først muligt igennem denne ro at stå som en ”fremmed” over for sig selv. Subjektive fordomme nedbrydes til fordel for en objektiv betragtning.

Allerførst springer inspiratorerne og støtterne af de egne intentioner i øjnene. Man bliver klar over, at uden det ene og det andet menneske ville de livsholdninger ikke være kommet frem, som man i dag forsøger at leve efter, og betegner det fremmede som meget karakteristisk for den egne person. Lige så interessant bliver så også de mennesker, som beredte en et mindre fornøjeligt møde, som gjorde modstand mod ens egne intentioner. Naturligvis skød mange emotioner op i mødet i øjeblikkets konfrontation såvel hos én selv som hos modparten. Hvis det ikke drejede sig om småting, men om grundlæggende forskellige opfattelser om alvorlige livsbeslutninger, så varede den ubehagelige tilstand ret længe. Nogle gange blev man bragt til fortvivlelsens rand, også had til sådanne mennesker kunne bryde ud.

Med mange års afstand taber sådanne møder i erindringen fornemmelsernes umiddelbarhed, som ledsagede det tidligere. Derimod træder de praktiske spørgsmål, som det drejede sig om, tydeligere frem. Man får så langsomt det indtryk, at disse mennesker gjorde én meget tydeligt

opmærksom på de egne mangler i éns udvikling, altså på det, som man endnu havde at lære. Dette skete mindre ved direkte formulerede hentydninger end gennem deres måde at optræde på, som berørte én eksistentielt. I tilbageblikket over en vis afstand fik man nogle fingerpeg af dem omkring hvilken udvikling ved én selv, det var på tide at ændre. Sjældent havde man vågenhed nok til at kunne tyde disse henvisninger rigtigt; dertil var der for mange emotioner på spil. Ofte viste indsigten sig først efter årtier: du burde på et bestemt punkt have afbrudt det ufrugtbare forhold for energisk at have koncentreret dig om at nedbringe dine deficit. Som bekendt er det aldrig for sent at begynde med et sådant indre arbejde. Gennemskuer man, hvad der var på spil, så er det ikke særligt svært også at erindre sig disse mennesker med taknemmelighed.

Med sådanne erindringsøvelser føres man næsten naturligt til spørgsmålet: hvem (hvad) har forårsaget sådanne møder? I sine mangfoldige bemærkninger til omgangen med skæbnespørgsmålene har Rudolf Steiner i første omgang henvist til at ”konstruere” et menneske, som kan ”tænkes” at være forårsageren til alle skæbneslagene. I forbindelse med møder ville dette ”konstruerede menneske” (bag ved tilværelsens kulisser) så at sige tage mennesket i hånden og føre vedkommende hen til de mennesker, hvor der i løbet af tiden sker dette og hint. Den, der indlader sig på en sådan hypotetisk ”konstruktion”, bemærker snart, at dette ”andet” menneske egentligt må være meget klogt. I hvert fald meget mere kløgtigt, end vi selv er. Med vores egen klogskab ville vi sikkert ikke opsøge yderst ubekvemme situationer, mennesker, med hvem vi havde det svært eller sågar ulykkestilfælde, der sætter os tilbage i livet, sygdomme og lignende.

Men over man sig i at se tilbage på livet, så kan den opfattelse langsomt spire, at også møder med - vi kan sige: - ”vanskelige” mennesker, absolut kan have en ”mening” for vores egen udvikling. Dette gælder også for mangel på sygdom, som ordinerede en tvangspause i vores liv, og som samtidig var en ny begyndelse for en ny livsorientering.

Det er sikkert, at den gennemgående mening for vores levnedsløb i første omgang ikke lykkes. Men for enkeltstående begivenheder kan vi absolut mærke meningen, og spørgsmålet er så, om der ikke også er mening der, hvor vi ikke

hvor vi ikke selv har erkendt den endnu.

Den, der følger rådet med at tage det konstruerede menneske op til overvejelse, føres slutteligt også til følgende spørgsmål: hvilken mening har det, der mødte mig i dag? Det konstruerede menneske giver ikke noget svar på det, men det skærper den årvågenhed, som vi møder livet med. For eksempel lægger vi mærke til, at der regelmæssigt stilles krav til os, som vi hidtil har skubbet væk, fordi de ikke passede med det, som vi havde for. Kan de være et fingerpeg om, at vi burde tage vores forehavender op til nærmere overvejelse?

Ganske langsomt vokser erfaringen i os, at den først antaget hypotetiske konstruktion modsvarer en virkelighed. Det er os selv, der bevirker vores skæbne, mere nøjagtigt: det højere Selv, som er uforgængeligt. Billedet af jeget, som vi udarbejder mellem fødsel og død, er kun en svag og ofte fordrejet aflagt af dette højere Selv, der er fast integreret i den åndelige verdens lovmæssighed. Det fører os til de begivenheder i vores liv, der svarer til de handlinger, som vi i en tidligere inkarnation har indskrevet i verden. Den åndelige baggrund for livets skole lyser op i vores bevidsthed, også selv om ikke alle livets gåder løses derved.

Tankerne omkring reinkarnation og karma, et centralt tema i antroposofien, forbliver abstrakte, så længe vi ikke formår at aktivere vores vilje til at tyde figurerne og gebærderne i vores livsskole igennem selvopdragelse. Denne vilje er i hvert fald i dag meget nødvendig af tre grunde.

Ser vi ud i verden, forskrækkes vi - dag for dag - over ødelæggende tanker, stemninger og handlinger. Eksempler er overflødige, fordi forholdene er så eklatante. Hvis vores ubehag over ondets rod lader os tænke efter, så støder vi igen og igen på jegets overdrivelse, som udlever sig i egoismens mangfoldige former. Det hjælper ikke noget kun at ræsonnere over disse ting. Det er meget mere ubekvemt, men til større hjælp med en nøgtern selverkendelse, der fastslår igennem erfaringen, at for hver og en af os findes de samme tilbøjeligheder i dybet af vores sjæl. De kan, hvad øjeblik det skal være, bryde frem og anstifte katastrofer, som det er tilfældet med misgerningerne i denne verden.

Udbredelsen af denne erkendelse synes i dag hos så mange mennesker som muligt at være tidens krav. En virkelig terapi for denne tilstand kommer først til at ske, når enkelte mennesker tager fat på en forvandling af deres tilbøjeligheder ud fra en egen beslutning. Tilbageblikket på livsforløbet er en af mange veje til at lære at stå overfor sig selv som en

fremmed og derved skridt for skridt lære en ny beskedenhed. Kun således bliver den egne adfærd stillet under sandfærdighedens lys, og illusionen om ens eget væsen bliver møjsommeligt aflagt.

Et selskab, i hvis midte står en stræben efter erfaringer med den åndelige verden, bør hele tiden rette sit særlige fokus på skolingsvejens forskellige aspekter. Herved er de øvelser af særlig betydning, der retter sig mod erkendelsen af den egne livsvej og ligeså på iagttagelsen af skæbneområdet, hvor denne livsvej udfolder sig. På grundlaget af videnskabelig aktivitet erobres nygrundlæggelsen af erkendelsen om reinkarnation og karma, en af Rudolf Steiners vigtigste spørgsmål, der også samtidig er en gave til kulturfremskridtet i vores tid.

Det er ikke kun dem, der står udenfor dette selskab eller banker på dets døre, der i praktisk omgang med dette selskab kommer til at afprøve disse centrale spørgsmål. Også en åndelig verdens væsner ser med interesse på de konkrete behandlinger af disse spørgsmål. Begge er mindre interesserede i, om allerede udviklede tankeformer bliver gentaget, men især hvordan de befrugter sjælelivet for disse medlemmer af selskabet, hvilken virkning de har i sjælestemningen og i adfærden af mennesker, der er forbundet med antroposofi. For det alene viser sandfærdigheden i disse medlemmers stræben.

En særlig gruppe i denne "skuen" er de døde, herunder særligt dem, der i dette århundrede har forbundet sig med den antroposofiske bevægelse. Vides ikke kun, at uden deres inspirationskræfter er den praktiske omformning af de sociale problemer næsten umulig, men bliver der også sørget for, at der etableres de betingelser, som muliggør en medbestemmelse?

Disse korte skitser af møder med afdøde venner er et meget beskedent bidrag i denne retning. Måske inspirerer det den ene eller anden læser til at starte en erindringskultur, som roligt gerne må have en personlig karakter. Måske gøres så også den erfaring, at i bestemte livsøjeblikke uden hvilken som helst ydre grund, erindringerne om allerede afdøde venner pludselig opstår for det indre øje. Er man vågen nok til at tænke over disse billeder, kan man gøre mærkelige erfaringer. Den ene gang kan de berolige en sindsbevægelse, som har overfaldet os, en anden gang bliver det til en målestok, som aktuelle beslutninger lettere lader sig orientere af; som oftest er den varme, som man har oplevet med dem, en hjertets trøst i en momentan nedslæthed.